

خلاصه سیاستی

سند سیاستی نظام سلامت در افق ۱۴۲۰ جمهوری اسلامی ایران

ابروندها، تغییراتی تأثیرگذار در سیاست‌گذاری نظام سلامت

سند سیاستی نظام سلامت در افق ۱۴۲۰ جمهوری اسلامی ایران؛

ابروندها، تغییراتی تاثیر گذار در سیاست گذاری نظام سلامت

تهیه شده توسط:

مرکز تحقیقات عدالت در سلامت دانشگاه علوم پزشکی تهران

شرح مسئله:

استراتژی ها یا گزینه های سیاستی (مهمترین ها)

گزینه ۱: بکارگیری رویکرد سلامت در همه ی سیاست ها (HiAP) با هدف بهبود پاسخگویی سیاست گذاران در قبال تأثیرات سلامت در همه سطوح سیاست گذاری

گزینه ۲: استفاده از فناوری های پیشرفته برای دیجیتالی کردن داده های نظام سلامت و خلق داده های بزرگ و تبدیل این داده ها به دانش سلامت

گزینه ۳: رصد کلان سلامت کشور و جهت دهی به سیاست های کلان به همراه توجه به افق های بلندمدت و عمق اجتماعی و فرهنگی مسائل سلامت

نظام سلامت به مثابه یک نهاد اجتماعی با هدف ارتقا و توزیع عادلانه سلامتی و برخورداری آحاد مردم از خدمات بهداشتی و درمانی بدون آسیب های مالی و اجتماعی می باشد. این نظام همانند دیگر نهادهای اجتماعی موجود در جامعه در بستری از اتفاقات و روندهای اجتماعی حاکم بر جامعه قرار دارد، به طوریکه نه تنها دستیابی به اهداف اختصاصی آن تحت تاثیر روندها و اتفاقات جاری در جامعه است، بلکه در سطحی بالاتر تدوین برنامه های اجرایی و استراتژیک، هدف گذاری های عملیاتی و هر گونه اقدام دیگر به طور مستقیم و غیرمستقیم در پاسخ و مواجهه با یکی از روندها و اتفاقات اجتماعی صورت می پذیرد. از این رو در

تدوین هر برنامه مبتنی بر آینده بایستی به ابروندهای حوزه ی STEEP-V (ابروندهای اجتماعی، فناوری، محیط زیست، اقتصاد، سیاست و ارزش ها) نگریسته شود (شکل ۱). ابروندها تغییرات بنیادین عمده در سطح جوامع، فناوری ها، عرصه ی اقتصاد و شرایط سیاسی هستند و به گونه ای فضای کسب و کار و جامعه را تغییر می دهند که اثرات آنها نه سال ها بلکه چندین دهه پابرجا می ماند و این اثرات منحصر به جغرافیای خاصی نمی باشند. با توجه به اهداف والای انسانی نظام سلامت و ارتباط تنگاتنگ آن با دیگر نظام های اقتصادی و اجتماعی کشور به نظر می رسد بررسی جایگاه این نهاد در بستر روندهای جاری در هر کشور می تواند در گره گشایی از مشکلات جاری و شناسایی هر چه بهتر چالش های پیش روی این نظام کمک کننده باشد.

شکل ۱: ابروندهای موثر بر نظام سلامت

در کشور ما نیز، روندهای سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فناورانه به عنوان مهم‌ترین روندهای اثرگذار بر نظام سلامت شناخته می‌شوند؛ که در این بین وضعیت پایداری نظام سیاسی کشور در کنار مسائل اجتماعی مرتبط با حوزه سلامت اعم از حاشیه‌نشینی، سالمندی و نرخ مولید از جمله روندهای بسیار مهم به شمار می‌روند. لذا با عنایت به اهمیت موضوع و با استناد به مطالعه‌ای ملی با عنوان "سند سیاستی نظام سلامت در افق ۱۴۲۰ جمهوری اسلامی ایران" که در بخشی از آن به "شناسایی ابروندهای اثرگذار بر نظام سلامت در افق زمانی ۱۴۲۰" پرداخته شده است، خلاصه سیاستی حاضر به ارائه راهکارهای سیاستی با تمرکز بر ابروندهای موثر بر نظام سلامت ایران می‌پردازد. طبق بررسی انجام گرفته در این مطالعه، بیش از ۴۵۰ روند اثرگذار اقتصادی، سیاسی، ارزشی، اجتماعی، محیطی و فناورانه بر نظام سلامت ایران در افق زمانی ۱۴۲۰ متصور می‌باشد. در این میان ابروند اقتصادی بیشترین سهم و روندهای محیطی و فناورانه کمترین سهم را دارا می‌باشند.

راهکارها و گزینه‌های سیاستی

گزینه‌های سیاستی نهائی شده
بکارگیری رویکرد سلامت در همه‌ی سیاست‌ها (HiAP) با هدف بهبود پاسخگویی سیاست‌گذاران در قبال تأثیرات سلامت در همه سطوح سیاست‌گذاری
استفاده از فناوری‌های پیشرفته برای دیجیتالی کردن داده‌های نظام سلامت و خلق داده‌های بزرگ و تبدیل این داده‌ها به دانش سلامت
رصد کلان سلامت کشور و جهت‌دهی به سیاست‌های کلان به همراه توجه به افق‌های بلندمدت و عمق اجتماعی و فرهنگی
افزایش توجه به پیش‌بینی روندهای تاثیرگذار بر نظام سلامت در سیاست‌گذاری‌ها
توجه جدی به تغییرات آب و هوایی، شهرنشینی، افزایش بیماری‌های مزمن، سالمندی جمعیت و کاهش سلامت روان به عنوان مهم‌ترین تغییرات کلیدی در دنیای امروز
لزوم مشارکت بین بخشی در سیاست‌گذاری سلامت با توجه به اهمیت حضور بازیگران و ذینفعان آگاه بر هر یک از ابروندهای تاثیرگذار
لزوم تمرکز بر جهانی شدن سلامت به عنوان یک ابروند بسیار مهم در سیاست‌گذاری بخش سلامت
لزوم توجه به تغییر فرهنگ جهان بینی نظام سلامت در سراسر جهان
تدوین برنامه‌ها با عنایت به این موضوع که ابروندها ماهیتی جهانی دارند و منحصر به جغرافیا و کشور خاصی نیستند

بی شک در تدوین سیاست‌های کلان سلامت جمهوری اسلامی ایران به ابروندهای عمده در این گستره‌ها به خوبی نگریسته شده است، اما به نظر می‌رسد سیاست‌گذاران و تصمیم‌گیران این حوزه همچنان نیازمند کسب آگاهی و اطلاعات جامع‌تر می‌باشند. زیرا نپرداختن به فرصت‌ها و تهدیدات برخاسته از این ابروندها می‌تواند در نقصان کارآیی و هدفمندی سیاست‌های اخذ شده نظام سلامت اثرات جبران‌ناپذیری ایجاد کند. لذا پیشنهاد می‌شود مدیران حاضر نظام سلامت برای توفیق در انجام ماموریت‌های محوله علاوه بر داشتن مهارت‌های مدیریتی، تفکر پویا و خلاق را برای تشخیص به موقع نیازهای روز حوزه تحت پوشش و ابداع راهکارهای خلاقانه برای رفع آن نیازها داشته باشند. در این راستا توصیه می‌شود سیاست‌گذاران، تصمیم‌گیران و مدیران نظام سلامت با رصد کلان سلامت کشور و جهت‌دهی به سیاست‌های کلان به همراه توجه به افق‌های بلندمدت و عمق اجتماعی و فرهنگی، عمده تمرکز خود را بر توسعه دانش، نگرش، و رویکردهای نظری و فکری آینده‌پژوهی و ابروندهای موثر بر نظام سلامت معطوف کنند. بعلاوه سیاست‌گذاران نظام سلامت ما باید به ده ابروند موثر و برتر که در دنیا به عنوان مهم‌ترین روندهای موثر بر نظام سلامت شناخته شده‌اند توجه کنند؛ شامل پوشش بیمه‌ای، تله مدیسن، جهانی‌سازی و شکل‌گیری توریسیم سلامت، سالمندی و کشش بر نظام سلامت، شکل‌گیری پزشکی مشارکتی، شکل‌گیری پزشکی فرا دقیق و تحول در نظام آموزش پزشکی.

تهیه توسط مرکز تحقیقات عدالت در سلامت دانشگاه علوم پزشکی تهران

Health Equity Research Center (HERC), Tehran University of Medical Science (TUMS)

- ❖ Email: herc.tums@gmail.com
- ❖ Website: www.herc-tums.ir

منابع

۱. Van der Stuyft P, Unger JP. Improving the performance of health systems: the World Health Report as go-between for scientific evidence and ideological discourse. *Trop Med Int Health*. 2000;5(10):675-7.
۲. Lega F, Prenestini A, Spurgeon P. Is management essential to improving the performance and sustainability of health care systems and organizations? A systematic review and a roadmap for future studies. *Value Health*. 2013;16(1 Suppl):S46-51.
۳. Höjer M, Mattsson L-G. Determinism and backcasting in future studies. *Futures*. 2000;32(7):613-34.
۴. Mascarenhas MN, Flaxman SR, Boerma T, Vanderpoel S, Stevens GA. National, regional, and global trends in infertility prevalence since 1990: a systematic analysis of 277 health surveys. *PLoS Med*. 2012;9(12):e100135. ۶
۵. Rajabi F, Esmailzadeh H, Rostamigooran N, Majdzadeh R, Doshmangir L. Future of health care delivery in iran, opportunities and threats. *Iran J Public Health*. 2013;42(Suppl1):23-30.